

Резолюція
учасників Всеукраїнського екологічного форуму «Екологічна освіта для
сталого розвитку: проблеми, пошуки, інновації»
Київ, 4-5-березня 2015 р.

На сьогодні загально визнана теза, що природно-ресурсний потенціал України оцінюють як один з найбільших на планеті, на превеликий жаль, не відповідає дійсності. Проте на початку 21 століття Україна все ще посідає одне з перших місць у світі за рівнем споживання енергії, води та інших ресурсів на одиницю ВВП, обсяги промислових відходів на душу населення перевищують аналогічні показники багатьох країн. Україна потребує сталого (збалансованого) розвитку, при якому виробництво і споживання дають можливість природним екосистемам відновлюватися і підтримувати життєдіяльність та екологічну безпеку теперішнього і майбутніх поколінь.

Освіта була і залишається однією з пріоритетних галузей соціально-економічного поступу в різні періоди суспільних перетворень. Міжнародні форуми, до яких приєдналася Україна, визнали освіту «фундаментом сталого розвитку, базовим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку», а прийнята у Вільнюсі (Литва) у 2005 р. «Стратегія Європейської економічної комісії ООН освіти для сталого розвитку» (ЄЕК ООН з ОСР) поставила завдання учасникам цього альянсу до 2014 р., тобто у період Декади освіти для сталого розвитку, активізувати роботу з впровадження розроблених рамкових угод з інтенсифікації практичних дій у руслі реалізації визначених мети і освітньої політики.

У Стратегії ЄЕК ООН з ОСР вказано, що ключовим елементом її реалізації мають бути національні (державні) плани дій з урахуванням фактичного стану справ у країні та розроблені й затверджені основоположні документи з ОСР для всіх рівнів освіти. Ці заходи було визначено як першочергові завдання для Міністерства освіти і науки та Міністерства екології та природних ресурсів України. У подальшому передбачалися ґрунтовні дослідження зі зміцнення зв'язків між природничими, економічними, суспільними і політичними науками, максимальна їх екологізація з включенням принципів сталого розвитку до навчальних програм вищої школи, спеціальні курси підготовки викладачів та широкомасштабні міждисциплінарні проекти.

На жаль, наша країна поки що не розпочала свій шлях до сталого розвитку, хоча ще в 1992 році на Конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку в Ріо-де-Жанейро голова Верховної Ради України від імені нашої держави підписав документ «Порядок денний на 21 століття».

У національних та регіональних планах розвитку поки що не вдається інтегрувати екологічну складову в секторальні політики, внаслідок чого спостерігається істотна залежність між економічним зростанням та пов'язаним з ним тиском на довкілля.

Інтеграція України у європейський науково-технологічний та конкурентний простір зумовлює потребу у формуванні реалістичної моделі сталого розвитку, що має спиратися на сучасні наукові дослідження та досягнення, їх технологічне застосування для природо-узгодженого

економічного зростання, для утвердження екологічної етики, моралі, культури, гармонізованих знань, зрештою, мудрого суспільства.

На жаль, в Україні зводяться з прийняттям Концепції сталого (збалансованого) розвитку, закону «Про екологічну освіту», розробленням та прийняттям Концепції освіти для сталого (збалансованого) розвитку.

До сьогодні екологічна освіта України продовжує базуватись на засадах підходу до природи, як до невичерпного ресурсу без врахування катастрофічних наслідків такого підходу. А ці наслідки вже призвели до незворотних змін і потребують докорінної перебудови підходів до формування як загальних засад екологічної освіти, так і до підготовки «екологів-професіоналів» для всіх ланок і систем господарювання та забезпечення належного рівня техногенно-екологічної безпеки життєдіяльності.

Екологічна освіта має базуватись на реаліях еколога-ресурсного потенціалу та розумінні наслідків «наших перемог над природою»

На сучасному етапі реформування освіти має утвердитися нова позиція стосовно екологічної освіти, як до інструменту соціалізації індивідуума, його адаптації до життя в урбанізованому середовищі в умовах розвитку громадянського, інформаційного суспільства. Такий підхід до розуміння екологічної освіти дає змогу представити її як нову освітню галузь з над предметними функціями, спрямованими на формування ціннісних орієнтацій ставлення до навколишнього середовища: природного і штучного - перетвореного людською діяльністю, та внутрішнього світу самої людини, її здоров'я, духовних і матеріальних потреб. Екологічна освіта повинна отримати статус стратегічної, масштабної, важливої пріоритетної галузі, з розширеним і оновленим змістом, формою та методами навчання.

Введення лише одного предмета «Основи екології» у навчальні програми вищої школи не здатне реалізувати екологічну освіту майбутніх фахівців, а фактичне припинення викладання «Основ екологічних знань» у загальноосвітніх закладах ставить під сумнів її існування в нашій державі взагалі, а також засобів для формування людини відповідальної, з високим рівнем екологічного мислення, свідомості, загалом екологічної культури відповідно до Концепції екологічної освіти України, Стратегії ЄЕК ООН освіти для збалансованого розвитку, принципів екологічного імперативу «Порядку денного на XXI століття».

Ми, учасники Всеукраїнського екологічного форуму

«Екологічна освіта для сталого розвитку: проблеми, пошуки, інновації»

- представники органів державної влади та місцевого самоврядування, науковці, завідувачі кафедрами екології вищих навчальних закладів, педагоги загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, керівники дитячих громадських організацій, менеджери з еколога-освітньої роботи установ природно-заповідного фонду, представники громадських екологічних та природоохоронних організацій України, усвідомлюючи складність нинішніх процесів, **закликаємо** Президента України, Український Уряд та Парламент, представників науки і освіти, громадськість України **усвідомити критичність еколога-ресурсно-економічного потенціалу** держави та докласти усіх зусиль для здійснення послідовних та системних заходів у всіх сферах нашої

життєдіяльності, і в першу чергу – формуванні новітніх підходів до екологічної освіти в Україні.

**Ми, учасники Всеукраїнського екологічного форуму
«Екологічна освіта для сталого розвитку: проблеми, пошуки, інновації»
пропонуємо :**

1. Запровадити спільно з Національною екологічною радою України щорічне проведення Всеукраїнського екологічного форуму «Екологічна освіта для сталого розвитку».

2. Міністерству освіти та науки України відновити роботу Всеукраїнської науково-методичної ради з екологічної освіти і виховання, що працювала відповідно до наказу МОН України № 284 від 13.05 2003 р. «Про затвердження положення про Всеукраїнську науково-методичну раду з екологічної освіти і виховання дітей та учнівської молоді» та №225 від 11.04. 2003р. «Про затвердження складу Всеукраїнської науково-методичної ради з екологічної освіти і виховання дітей та учнівської молоді».

3. Активізувати роботу існуючих та сприяти створенню нових обласних науково-методичних рад з екологічної освіти і виховання.

4. Започаткувати тренінги практичного еколога для викладачів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів (із залученням фахівців вищого рівня, вчених науково-дослідних установ).

5. Створити робочу групу з незалежних фахівців вищого рівня кваліфікації (представників НАНУ, ВНЗ, визнаних громадських екологів тощо) щодо формування засад науково-навчально-освітнього курсу «Практична екологія», що мають ґрунтуватися на:

- аналізі реального еколоґо-ресурсного стану територій, регіонів і України в цілому та його впливів на соціально-економічну складову;
- визначенні причин природних та техногенних впливів на природні ресурси та безпеку життєдіяльності;
- визначенні шляхів подолання причин негативних проявів та їх наслідків на умовах мінімізації втрат екологічного потенціалу та економічних витрат;
- визначенні засад формування регіональних та державних стратегій галузевого напрямку на основі вимог основних принципів сталого розвитку.

6. Здійснювати підготовку та видання методичних посібників, підручників з екологічної освіти сталого розвитку для забезпечення матеріалами викладання до навчальних програм з природничих дисциплін.

7. Разом з Міністерством екології та природних ресурсів України організувати роботу громадських екологічних приймалень на базі обласних районних, міських еколоґо-натуралістичних центрів.

8. Створити єдиний інформаційний простір для обміну інформацією у галузі екологічної освіти та виховання, охорони навколишнього середовища, а також перспективним досвідом роботи.

9. Організувати на сайті НЕНЦ роботу «Екологічної лінії SOS».

10. Сприяти подальшому розвитку дитячого громадського екологічного руху, активізації роботи Дитячого екологічного парламенту, юнацьких секцій Українського товариства охорони природи, тощо.

11. Поглибити зміст науково-методичних розробок, навчальних програм курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників з питань здійснення екологічної освіти.

12. Сприяти вирішенню місцевих та регіональних екологічних проблем.

13. Розвивати партнерські зв'язки і співробітництво, в тому числі і міжнародне, у галузі екологічної освіти і науки, охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, збереження біосфери і цивілізації, інтеграцію екологічної освіти до європейського та світового освітнього простору.

Пропонуємо Національній екологічній раді України:

1. Звернутися до відповідних комітетів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національної академії наук України з пропозицією провести Парламентські слухання з проблем реалізації Стратегії ЄЕК ООН у сфері освіти для сталого розвитку на національному рівні.

2. Доповнити «Національну стратегію розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки» на засадах урахування принципів сталого розвитку та затвердити її на законодавчому або урядовому рівні.